MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tad-9 ta' Marzu, 2005

Citazzjoni Numru. 1285/2002

Johannes Tromp.

-vs-

Master Builders (Malta) Ltd.

Il-Qorti;

Rat l-att tac-citazzjoni pprezentat fit-13 ta' Novembru, 2002 li permezz tieghu s-socjeta' attrici ppremettiet:

Illi l-attur huwa mpjegat mas-socjeta' kummercjali konvenuta.

U illi l-attur nhar is-16 ta' Marzu, 2002, waqt il-qadi tal-impjieg tieghu mas-socjeta' konvenuta, wegggha meta gie midrub minn folja kbira ta' l-injam ossia *thick plywood shutter*.

U illi minhabba tali incident l-attur qieghed isofri minn disabilita' permanenti hekk kif iccertifika Mr. Charles J. Grixti u dana skond ir-rapport mediku hawn anness u immarkat bhala Dokument "JT1" u dana hekk kif ukoll se jkollu l-opportunita' illi jipprova waqt it-trattazzjoni tal-kawza odjerna.

U illi l-imsemmi incident sehh unikament tort tas-socjeta' konvenuta u dana minhabba n-negligenza, imperizja u non-osservanza tar-regolamenti da parti tal-istess socjeta' konvenuta.

U illi ghalkemm is-socjeta' konvenuta giet debitament interpellata sabiex tersaq ghall-likwidazzjoni u eventwali hlas ta' danni mill-attur, is-socjeta' konvenuta baqghet inadempjenti.

Ghalhekk titlob lil din l-Onorabbli Qorti ghaliex m'ghandhiex:

1. Tiddikjara lis-socjeta' konvenuta bhala unikament risponsabbli ghall-incident li sehh nhar is-16 ta' Marzu, 2002 fejn wegggha l-attur u dana minhabba negligenza, imperizja u non-osservanza tar-regolamenti da parti tal-istess socjeta' konvenuta.

2. Tillikwida d-danni sofferti mill-attur.

3. Tikkundanna lis-socjeta' konvenuta thallas is-somma hekk likwidata lill-attur.

Bl-ispejjez u bl-imghax u rappresentantu diretturi tas-socjeta' konvenuta minn issa ingunt in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-attur mahlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijietipprezentata fit-3 ta' Frar, 2003 li permezz taghha s-socjeta' konvenuta eccepixxiet:

1. L-ewwel talba tal-attur ghandha tkun michuda stante li l-incident *de quo* ma garax htija tas-socjeta' konvenuta.

2. Illi t-tieni talba tal-attur ghandha tkun respinta wkoll billi ma hemmx danni x'jigu likwidati favur tieghu.

3. Isegwi ghalhekk li anke t-tielet talba ghandha tigi rigettata stante li s-socjeta' konvenuta m'ghandhiex tkun kundannata thallas danni lill-attur.

4. Salvi eccezzjonijiet ohra permessi mil-ligi.

Rat id-dikjarazzjoni tas-socjeta' konvenuta mahlufa minn Raymond Sammut, I.D 625558(M) u l-lista tax-xhieda.

Rat l-atti processwali u l-verbal tas-seduta tat-12 ta' Jannar, 2005 li permezz taghha l-kawza thalliet ghas-sentenza dwar ir-responsabilita' tal-incident in kwistjoni.

Ikkunsidrat.

Illi kif inghad, il-Qorti trid tiddeciedi dwar ir-responsabilita' tal-incident li fih wegga' l-attur. L-attur ippresenta affidavit u ressaq xi xhieda. L-ebda wiehed minn dawn ix-xhieda pero' ma kien prezenti meta gara l-incident u ghalhekk ma rawhx jigri. L-attur da parti tieghu xehed hekk;

"*I moved towards the edge of the lift shaft and bent over in order to secure the ladder further before descending to the lower level. All I remember is the fact of bending over the edge of the lift shaft. David Sammut subsequently informed me that while I was bending over, the shutter he had been working on collapsed and fell over me. He even called out to me but I submit that I do not remember what happened because I lost consciousness immediately. I submit further that I regained consciousness once I was*

being placed on a stretcher and transported into the ambulance that had arrived on the site."

Is-socjeta' konvenuta ma ressqitx provi u l-argument principali tieghu huwa li ladarba l-attur ma ressaq ebda prova skond il-Ligi li b'xi mod hija tahti ghall-incident, it-talba attrici ghandha tigi respinta.

Huwa minnu li f'kawza civili huwa normalment l-attur li ghandu l-oneru li jressaq il-prova – *onus probandi incumbit ei qui dicit.* Dan huwa principju sagrosant li hu rifless f'diversi sentenzi illi accenna ghalihom l-abbli difensur tas-socjeta' konvenuta fit-trattazzjoni tieghu, fosthom Lenicher vs Camilleri (Prim-Awla - 1972), Zammit vs Petrococchino (Appell - 1952), Borg vs MMU (Prim'Awla - 1981) u Bezzina vs Falzon (Appell - 1995).

Kif ukoll korretement indika l-istess difensur; "*Fejn l-assjem tal-provi hu tali li l-verzjonijiet tal-kontendenti huma hekk bilancjati li kull wahda tista' tirrizulta plawsibbli u veritjiera u ma tirrizultax dik ic-cirkostanza determinanti li tissoda l-konvinciment tal-Qorti favur tezi u mhux l-ohra ma jibqax lecitu ghall-gudikant li jifforma opinjoni motivate fuq preponderanza ta' probabiltajiet. Jehtieglu jasal biss ghall-konkluzjoni li l-attur ma jkunx sodisfacentement u konkludentement issodisfa t-talbiet tieghu.* (Rausi vs Muscat deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fil-5 ta' Ottubru, 1992).

Wiehed irid jara allura jekk f'dan il-kaz japplikawx ghal kollox dawn il-principji. Dan ghaliex huwa veru li skond kif argumenta d-difensur tas-socjeta' konvenuta l-attur ma kellu ebda spjegazzjoni kif gara l-incident hlief dak li qallu certu David Sammut li kien ghadu kif ta l-istruzzjonijiet u qallu li waqghet *shutter* fuqu u huwa baqa' niezel 'l isfel. Madankollu dan Sammut li jidher li wiehed minn dawk li jmexxu s-socjeta' konvenuta, ma giex prodott bhala xhud.

Hemm pero’ zewg fatturi li jimmiltaw kontra t-tezi rigida li ressqet is-socjeta’ konvenuta fid-difiza taghha. L-ewwelnett

skond l-Artikolu 599 tal-Kapitolu 12, “*il-Qorti tista’, skond ic-cirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem haddiehor u tiehu qies taghha, meta dan l-istess kliem ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali fuq il-merti tal-kaz jew ikun jaghmel parti mill-mertu…*”. Din hija naturalment eccezzjoni ghall-principju li xhieda hekk imsejjha *hearsay* jew *detto del detto* m’hijiex ammissibli. Huwa minnu li kien ikun ahjar kieku l-imsemmi David Sammut gie prodott izda min-naha l-ohra s-socjeta’ konvenuta ma talbitx lanqas l-isfilz ta’ dik il-parti tal-affidavit tal-attur fejn issemma l-kliem li Sammut qal lill-attur. Allura wiehed jista’ jikkonkludi li l-incident gara bil-mod imsemmi minnu lill-attur u cioe’ li waqghet fallakka fuq l-attur li allura baqa niezel ‘l isfel.

Hemm ukoll raguni ohra ghala l-Qorti sejra tilqa’ t-talba tal-attur, u dan ghaliex f’kawzi simili jidher mill-gurisprudenza kostanti li ghalkemm il-Qrati taghna qatt ma qalu espressament li f’kaz ta’ incident fuq il-post tax-xoghol l-oneru tal-prova jinkombi fuq il-konvenut u allura l-principju li l-attur irid jaghmel il-prova hu jigi sovvertit, l-istess gurisprudenza tersaq hafna vicin dan il-kuncett. Dan ghaliex gie kostantement ripetut li “*Il-Ligi taghna in materja giet zviluppata mill-Qrati taghna fi skorta ta’ decizjonijiet u in partikolari l-obbligu mpost mil-Ligi u regolamenti fuq min ihaddem biex jipprovdi sistema sikura ghall-impjegati tieghu. B’dan wiehed jifhem li kull min ihaddem kellu jsegwi r-regolamenti dwar l-iskansar mill-infortunji fuq il-post tax-xoghol billi jipprovdi sistema tali li tassigura illi x-xoghol isir bil-galbu, minghajr pressjoni zejda u fuq kollox b’responsabilita’ u b’ mezzi idoneji. Mhux hekk biss in kwantu jehtieg li jkun assikurat li dawn l-istess mezzi (makni, apparati, ghodod ecc) ikunu l-hin kollu mantenuti fi stat li jibqghu safe.*” (Busuttil vs Meliaq nomine deciza minn din il-Qorti fid-9 ta’ Dicembru, 2002).

Dan it-tip ta’ ragunament wiehed isibu fis-sentenzi ta’ din il-Qorti fil-kawzi fl-ismijiet Spiteri vs Waste Control Services Limited (25 ta’ Jannar, 2000) u Cini vs Cacopardo nomine (5 ta’ Ottubru, 1999).

Il-fatt allura li ma hemmx dubbju li l-incident gara u la kien tort tal-attur u lanqas minn xi att straordinarju tan-natura, ifisser li s-socjeta konvenuta, li ma gabet ebda prova li dan kien il-kaz, ghandha tigi ritenuta responsabbli ghall-incident u kellha tkun hi tipprova li kellha sistema sikura ta’ xoghol. Maghdud ma’dak li intqal qabel,l-unika raguni ghaliex l-attur waqa’ kienet li l-konvenuti ma kellhomx sistema sikura ta’ xoghol ghaliex ma hemm ebda raguni ohra ghaliex fallakka ghandha taqa’ fuq haddiem.

Ghal dawn il-mottivi il-Qorti tilqa’ l-ewwel talba tal-attur u tiddikjara s-socjeta’ konvenuta responsabbli ghall-incident li sehh fis-16 ta’ Marzu, 2002 fejn wegga’ l-attur. Tordna allura li l-kawza titkompla biex jigu decizi t-talbiet l-ohra tal-attur.

L-ispejjes ta’ din l-istanza huma a kariku tas-socjeta’ konvenuta.

Moqrija.

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------